

NOTITIA BREVIS
DE
URBE VINDOBONENSI.

CAPUT I.

De Antiquitate Urbis.

Illustre antiquitatis signum VINDOBONA
habet: quandoquidem circa ejus primordia
investigantium industria laborat; ut de Me-
diolano ERYCIUS PUTEANUS scribit.

Clara distinctaque VINDOBONÆ mentio primum
fit sub Imperatore M. AURELIO PHILOSOPHO, *in ejus*
Itinerario apud Wesselingium pag. 233. Edit. Amstelod.

Notit. Vindob.

A

Occur-

Occurrit sub eodem nomine in *Tabulis Peutingerianis*, apud M. VELSERUM pag. 739. Edit. Norimberg. & in *authographa Peutingeriana Tabula*, quam in Palatina Viennensi Bibliotheca inspexi, exhibente clarissimo FORLOSIA, ejus Bibliothecæ tum primo Custode.

De eodem Imperatore scribit AURELIUS VICTOR c. 16: *ævi validior Vendobonæ interiit*. Nimirum Anno Christi 180. XVII. Kal. Aprilis.

Confirmat EUTROPIUS in *Histor. Miscell.* c. 17. de M. AURELIO loquens his verbis: *Obiit in Pannonia apud oppidum Vindobonam*.

Consentit NICEPHORUS CALLISTUS L. 3. c. 31. de eodem inquires: *Ad Vendobonam decessit*.

Neque tamen sub M. AURELIO primum condita VINDOBONA est; quippe jam digna, quæ tantum Imperatorem & viventem sinu suo exciperet, & mortuum. Quin de filio ejus COMMODO scribit HERODIANUS L. 1. c. 5. sub finem; quod habita post patris mortem ad milites adloquutione in aulam reversus sit: *εἰς τὴν βασιλειον ἐπανήλθεν αὐλὴν*. Et quamvis urbem non nominet HERODIANUS, sed PANNONIAM duntaxat, ubi M. AURELIUS fatis concesserit, de VINDOBONA tamen intelligendus est; cum optimi authores consentiant, hac in urbe M. AURELIUM decessisse.

Quo nominatim anno VINDOBONA condita sit, in incerto est: ejus tamen prima incunabula SEBASTIANUS

INSRUGGER S. J. in sua *Austria Mappis Geographicis distincta* P. I. pag. 19. non incongrue refert ad annum Mundi 3390, quo fere tempore merfis Albi & Viadro Vandalis, Venedi aliqui, seu Vinidi Danubium transgressi, hic loci sedem fixerunt. Correspondet hic annus secundum BRIETIUM anno urbis conditæ 690, ante Christi Natales 63tio, quo L. JULIUS CÆSAR, & C. MARCIUS FIGULUS consulatum tenuere.

TRAJANI tempore VINDOBONAM stetitisse, testantur fragmenta lapidis muro templi GUMPENDORFENSIS sparsim inserta, quæ profecto ante 400 annos, quo tempore Ecclesia illa constructa est, & nullum vigeabat antiquitatis studium, aliunde allata non sunt. Integra & simul juncta, ut ego legi, hunc sensum efficerent:

IMP. CÆSAR DIVI NERVÆ FILIUS
TRAJANUS AUG. GERM. DACICUS
VICTO DECEBALO.

PONTIF. MAX. TRIBUN. POT. VIII.
IMP. IIII. COS. V.

Quin ante TIBERII in has terras adventum, VINDOBONAM jam exstitisse colligitur ex lapide hic reperto, quem SCHALLAUZER in *exemplis S. Vet. Rom. Mon.* adfert, & in quo legitur:

I. O. M.
 TI. CLAUD.
 CENSOR.
 P. PROCONS.
 V. S. L. M.

Id est

Jovi OPTIMO MAXIMO
 TIBERIUS CLAUDIUS
 CENSOR

PROVINCIAE PROCONSUL

VOTUM SOLVIT LIBENS MERITO.

TIBERIUS CARNUNTI hyberna egit Anno Christi VII, ut conficitur ex VELLEJO PATERCULO L. 2.

Eodem teste PANNONIA se anno sequenti TIBERIO subjicit.

Inde, confecto post duos annos cum Dalmatis bello, Censor ab AUGUSTO dictus TIBERIUS, supra nominato lapide Jovi gratus fuit: quid ni autem VINDOBONÆ, ubi lapis repertus est?

Eandem urbi antiquitatem asserunt lateres hic inventi, cum legionum, & iis Præfectorum nomine, ex temporum serie, quos hic subjicio. Et quidem primum Legionis XIII. Geminæ.

LEG. XIII. G. DR. *Intellige:* Claudii Drusi.

LEG. XIII. G. IMP. NERON. TIBER.

LEG.

LEG. XIII. G. IVN. *intellige*: Junii Blefi sub Tiberio.

LEG. XIII. G. C. C. *lege*: Caji Cæfaris.

LEG. XIII. G. A. *intellige*: Attilii Histeris sub Claudio Imp.

LEG. XIII. G. GA. *lege*: Galbæ.

LEG. XIII. G. AQVIL. *intellige*: Vidii Aquilii.

LEG. XIII. G. MVC. *intellige*: Licinii Muciani.

LEG. XIII. G. FABI. *intellige*: T. Fabiani.

LEG. XIII. G. IVLI. *intellige*: Tertii Juliani.

Hæc Legio, vel ejusdem pars sub nominatis Præfētis VIENNÆ morabatur tempore AUGUSTI, TIBERII, CAJI, CLAUDII, NERONIS, GALBÆ, OTTONIS, VITELLII, & VESPASIANI Imperatorum, mansitque isthic, usque ad tempora TRAJANI, sub quo A. Salutis 100 in Daciam migravit contra DECEBALUM.

Vide de his lateribus LAZIUM *Rer. Vien. L. 1. c. 6.* & *in Comment. Reip. Rom. L. 5. c. 20.*

Ego legionis XIII. laterem hætenus unum indeptus sum cum sequenti inscriptione:

LEG. XIII. GE. C. C. nempe Caji Cæfaris.

Anno 180 M. AURELIUS VIENNÆ decedit, & Filius ejus COMMODUS ibidem Imperium auspicatur; ut supra ostensum est.

Imperante M. AURELIO Legio X. Gemina VIEN-

NÆ stationem habuit; ut constat ex Itinerario ANTONINI: *Vindobonæ leg. X. Gem.*

Idem evincunt complures lateres hujus Legionis VIENNÆ, & in vicinia reperti. Mihi quinque obtigere, at sine Præfeci nomine, cum communi duntaxat epigraphe: LEG. X. G. P. F.

Legio hæc saltem per vices ad THEODOSII usque Junioris tempora VIENNÆ stativa obtinuit; sic enim habetur in notitia dignitatum Imperii, apud LABBEUM *Sect. 58. Præfectus Legionis decimæ Vindomanæ.*

Legionis XIII. lateres quinque, quos ad manus habeo, inscriptiones sequentes gerunt.

EG. XIII.

LEG. XIII. G.

LEG. XIII. GA.

LEG. XIII. GA.

LEG. XIII. G. MV.

Colligitur ex his, & hanc legionem VINDOBONÆ fuisse, quam solum CARNUNTI stationem habuisse notat FUHRMANNUS, cum tamen lateres hi ex ALSA DOMINORUM mihi obvenerint, quibus similes ab Eremitis S. Pauli, R. Patris FUHRMANNI Collegis, ibidem repertos scio.

Habeo præterea alium laterem elegantem, ibidem in horto Domini de FOURNAU effossum, in quo sequentes characteres cernuntur:

LEG.

LEG. XXXVV. id est, ut GRUTERO placet, Legio XXX. Valens Victrix. Legitur quippe in marmore ad vicum KORNESD in TRANSYLVANIA, Ulpiae proximum, pone sacellum: Leg. XXX. VAL. VICT. vide JANUM GRUTERUM pag. 399. N. 6. Sed quid? si STEPHANUS ZAMOSCIUS, ex quo GRUTERUS habet, pro VL. VICT. Legisset VAL. VICT.? Legionem enim tricesimam Ulpiam dictam ex eodem GRUTERO constat, & locus, ubi marmor exstat, congruit.

C A P U T II.

De dignitate Urbis VINDOBONÆ.

VINDOBONAM Municipium Romanum fuisse lapides loquuntur; primus VIENNÆ Anno 1544. repertus, sic habet:

DEOR. PROSP.
ERITATI G. MA
— — C MARTIAN
VS DEC. MVN.
VINDO. VATES
AEDIL. II. VIR. I —
PRAEF. CO — — —
FABI. V. S. L. L. M.

Ex